ZAANSTAD - NOORDZAAN

BEELDKWALITEIT

DE ZAANSE PIJL

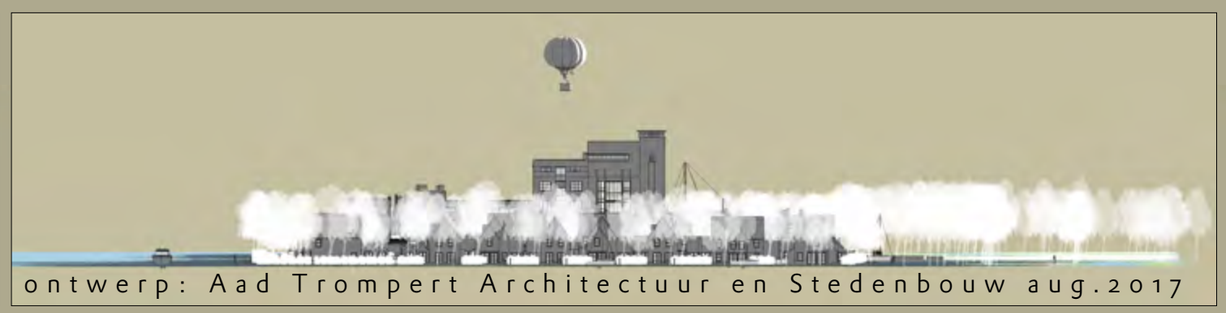

ontwerp: Aad Trompert Architectuur en Stedenbouw aug.2017

INHOUD

3 Inleiding
4 Ontwerpproces
5 Bebouwingsstructuur De Zaanse Pijl
6 Hoofd-groenstructuur De Zaanse Pijl
7 Woonmilieus
8 Impressie de nieuwe Pijl
9 Beeldkwaliteit de nieuwe Pijl
10 Oude tekeningen de Pijl, 1929
11 Impressie Arsenaal
12 Referenties Arsenaal
13 Beeldkwaliteit Arsenaal
17 Kwaliteit inrichting Arsenaal
21 Impressie de Tuin
22 Beeldkwaliteit de Tuin
26 Kwaliteit inrichting Tuin

INLEIDING

Inleiding

Binnen de Erfgoedvisie van de gemeente Zaanstad is er bij een tweetal grote projecten specifiek voor gekozen om cultuurhistorie een plek te geven in de opgave voor de toekomst. Eén hiervan is het gemeentelijk programma 'ZaanIJ'. Hiertoe behoort het Noordzaan-gebied. De cultuurhistorische verkenning is hierbij de basis voor planontwikkeling, beeldkwaliteitsplannen, bestemmingsplannen en welstandparagrafen. Om de gebieden langs de Zaan optimaal te benutten zal er gebruik gemaakt worden van bestaande kwaliteiten, waaronder de cultuurhistorische. De conclusies uit de cultuurhistorische verkenning worden hier kort besproken. Voor een uitgebreide beschouwing verwijs ik naar de verkenning zelf.

Het Noordzaan-gebied was lange tijd een veenpolder met eilanden en sloten waar vrijwel niets stond, los van wat boerderijen en de buitendijkse bebouwing aan de Zaan. Nadat de grond door ontginningen is verlaagd, is er enkel nog langs de Noorddijk bebouwing geweest. De structuren die nu nog naar de ontginningsperiode en de originele verkaveling verwijzen zijn de Noorddijk, met aangrenzende sloot, en de Watering. Deze structuren zijn van hoge lokale waarde en moeten beschermd worden. Ook de stukken land van het plangebied die nog redelijk open zijn krijgen een hoge prioriteit, zoals het open buitendijkse stuk land naast De Zaanse Pijl. Dit soort open stukken herinneren nog aan het open landschap dat hier aanwezig was en geeft het plangebied een meerwaarde. Tevens wordt hierdoor de relatie met de Zaan weergegeven.

De Zaan heeft een grote rol gespeeld bij de geschiedenis van het Noordzaan-gebied. De ontginning heeft vanuit de Zaan plaatsgevonden. De verkaveling met de Watering en de Noorddijk zijn hieruit voortgekomen. Vervolgens hebben er vele molens gestaan, waarbij de Zaan voor de aan- en afvoer van producten zorgde. Begin vorige eeuw is de Noordzaan van wind op stoom overgestapt en zijn de molens geleidelijk door fabrieken vervangen. Fabriek de Pijl is er daar een van.

Het noordelijke deel van het plangebied was meer open dan het zuidelijke deel. Dit noordelijke gebied, dat ongeveer net onder De Zaanse Pijl begint, kan als overgangsgebied tussen het verstedelijkte zuiden en het landelijke noorden (met West- Knollendam als dorp) worden gezien. Voor dit deel van het plangebied is het belangrijk om de openheid die er nog is te behouden. Bij De Zaanse Pijl bevindt zich het grootste open buitendijkse gebied waar niet enkel de Zaan te zien is, maar ook het open landschap aan de overkant. Dit gevoel van openheid wordt versterkt door de openheid van de Watering aan de andere kant van de Noorddijk.

Bij het plan De Zaanse Pijl is deze belangrijke relatie met de Zaan benadrukt door het graven van vier insteekhavens. Hierdoor is het zicht op de Zaan vanaf de Noorddijk op veel plekken mogelijk. De fabriek de Pijl wordt tot haar oorspronkelijke vorm uit 1930 teruggebracht. Aan beide zijden ligt de fabriek aan insteekhavens waardoor de relatie van deze voormalige fabriek met de Zaan glashelder is en eigenlijk het beeld van een eeuw geleden weer wordt opgeroepen. Het Arsenaal wordt, op de plek waar vroeger de loodsen van de fabriek stonden, door nog eens twee insteekhavens, eveneens sterk met de Zaan verbonden. De veel groenere Tuin ligt aan de andere kant van de fabriek, precies in de open zone van de Watering. Hierdoor werkt de Tuin, op deze cruciale plek als overgang van de gesloten Zaan naar de open Zaan. Rond de Tuin wordt een ecologische zone aangelegd die de Watering met de Zaan verbindt. Het weiland van de schapenboer aan de zuidzijde van De Zaanse Pijl blijft geheel open en geeft over de volle breedte zicht op de Zaan en de overzijde daarvan.

Ontwerpproces

Het voorliggende plan is de neerslag van het proces dat met de opdrachtgever, de gemeente en met name met het supervisieteam ZaanIJ is doorlopen. Alle partijen zijn enthousiast en willen graag tot realisatie over gaan. Om de geest van het plan in de verdere uitwerking goed vast te houden is dit beeldkwaliteitsplan gemaakt.

Van de andere kant moet dit beeldkwaliteitsplan niet als dictaat worden gezien. Kleine aanpassingen aan de verkaveling moeten mogelijk blijven. De uiteindelijke massa en ruimtelijke uitstraling van de architectuur wordt ook mede bepaald door de invloed van het gewenste woningbouwprogramma, mede bepaald door de markt. De eerste stap in het ontwerpproces is reeds doorlopen. Samen met FKG architecten uit Zaandam en architect Berry Dillen uit Utrecht is een eerste ontwerp voor de architectuur gemaakt. Het resultaat van deze eerste stap in het ontwerpproces is in april 2017 met de commissie ruimtelijke kwaliteit besproken. De commissie wil nu graag het beeldkwaliteitsplan eenduidig vastgelegd hebben. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de beelden die de architecten reeds gemaakt hebben.

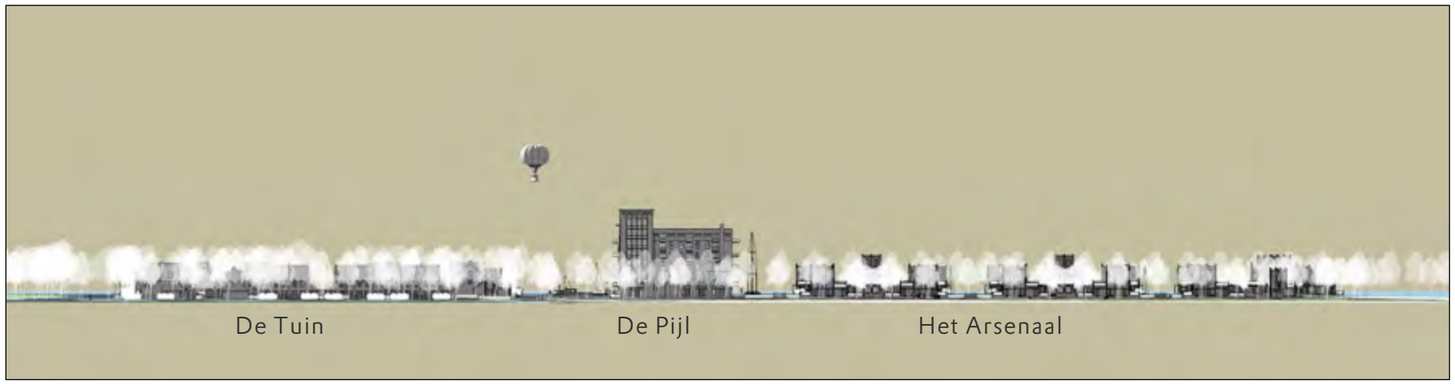

BEBOUWINGSSTRUCTUUR DE ZAANSE PIJL

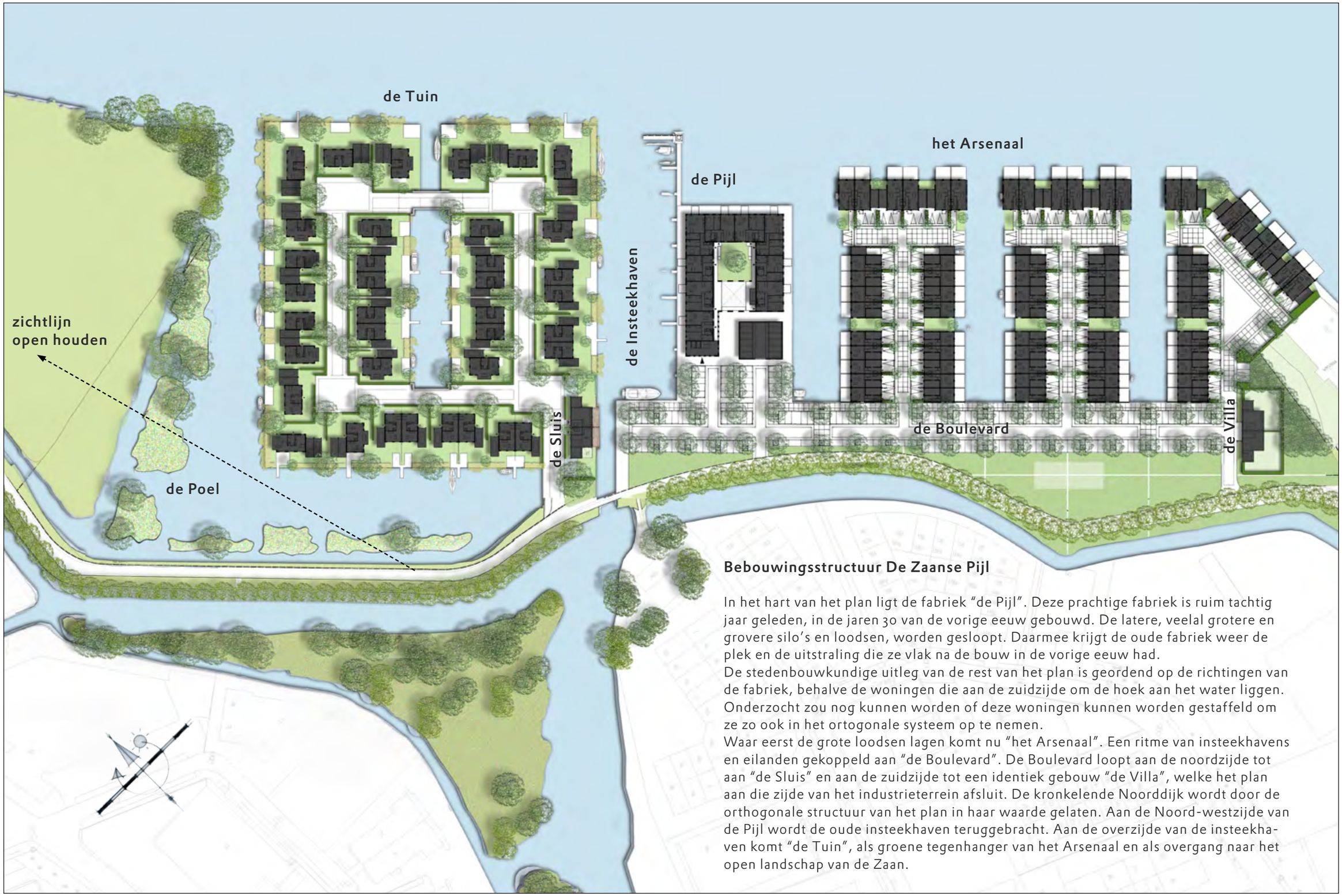

Bebouwingsstructuur De Zaanse Pijl

In het hart van het plan ligt de fabriek "de Pijl". Deze prachtige fabriek is ruim tachtig jaar geleden, in de jaren 30 van de vorige eeuw gebouwd. De latere, veelal grotere en grovere silo's en loodsen, worden gesloopt. Daarmee krijgt de oude fabriek weer de plek en de uitstraling die ze vlak na de bouw in de vorige eeuw had.
De stedenbouwkundige uitleg van de rest van het plan is geordend op de richtingen van de fabriek, behalve de woningen die aan de zuidzijde om de hoek aan het water liggen. Onderzocht zou nog kunnen worden of deze woningen kunnen worden gestaffeld om ze zo ook in het ortogonale systeem op te nemen.
Waar eerst de grote loodsen lagen komt nu "het Arsenaal". Een ritme van insteekhavens en eilanden gekoppeld aan "de Boulevard". De Boulevard loopt aan de noordzijde tot aan "de Sluis" en aan de zuidzijde tot een identiek gebouw "de Villa", welke het plan aan die zijde van het industrieterrein afsluit. De kronkelende Noorddijk wordt door de orthogonale structuur van het plan in haar waarde gelaten. Aan de Noord-westzijde van de Pijl wordt de oude insteekhaven teruggebracht. Aan de overzijde van de insteekhaven komt "de Tuin", als groene tegenhanger van het Arsenaal en als overgang naar het open landschap van de Zaan.

HOOFD-GROENSTRUCTUUR DE ZAANSE PIJL

Hoofd-groenstructuur De Zaanse Pijl

De groenstructuur ondersteunt de stedenbouwkundige ruimtelijke structuur en vormt de overgang naar het omringende landschap. Zo wordt de Boulevard begeleid door een stevige bomenrij die het plan vasthaakt aan de Pijl. In overleg met het waterschap moet bekeken worden of er ook bomen op de Noorddijk kunnen komen die het zicht op de monotone dozen van het naastgelegen industrieterrein zouden kunnen verzachten. Rond "de Poel" komt een reeks van rieteilanden, zoals die ook al aanwezig zijn langs de noord-westzijde van de Watering. Tezamen met het eiland Bloemendaal, iets verderop in de Zaan, vormen ze een soort stepping stone's, die de ecologische verbinding tussen de Watering en het landschap aan de overzijde van de Zaan mogelijk maakt. De uitwerking van de rieteilanden, waaronder de keuze van de beplanting en de bomen, zal in overleg met de gemeentelijke ecoloog gebeuren. Op de inrichting van de Tuin en het Arsenaal zelf wordt verderop in dit beeldkwaliteitsplan ingegaan.

WOONMILIEUS

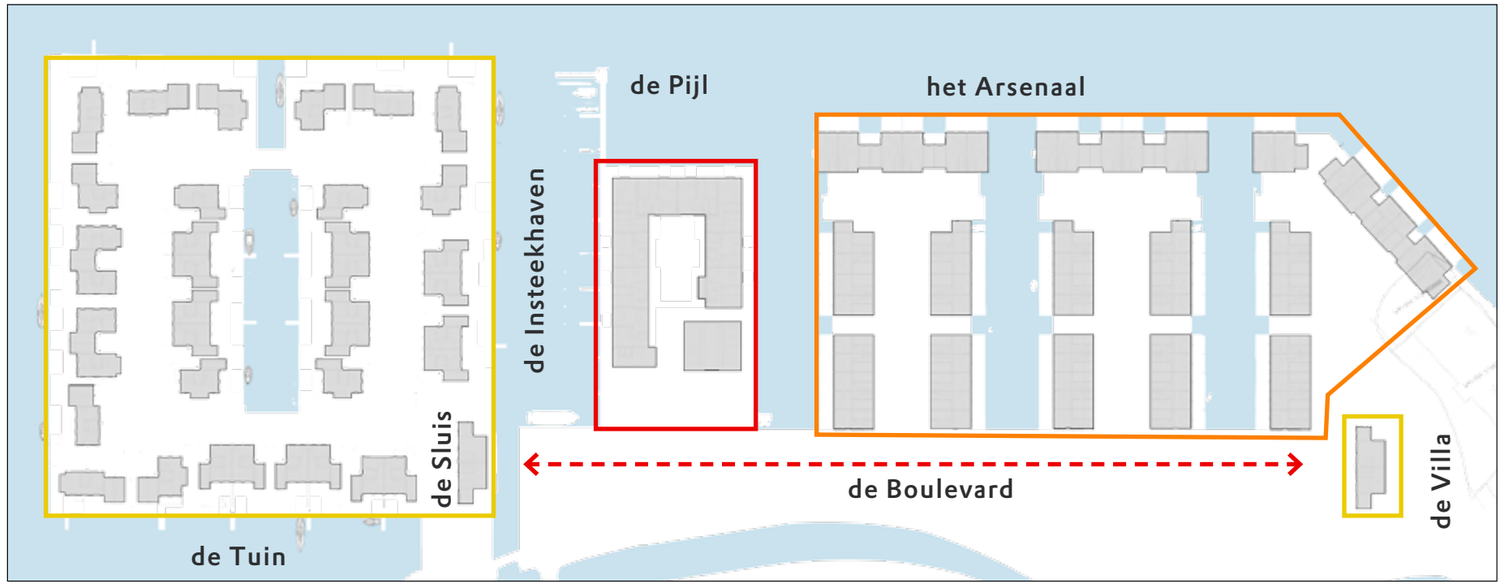

Legenda

- De Pijl en de Boulevard
- Het Arsenaal
- De Tuin

Woonmilieus

"**Het Arsenaal**" grenst aan de Boulevard. De architectuur van het Arsenaal wordt geënt op de robuuste Zaanse industriële architectuur. Alle woningen in het Arsenaal liggen aan het water. Daar worden geen tuinen gemaakt maar zwevende terrassen waar de bewoners hun boot aan kunnen leggen. De woningen hebben diepe voortuinen waarin de eigen auto's geparkeerd worden. De overige parkeerplaatsen bevinden zich langs de Boulevard.

De fabriek "**de Pijl**" vormt het hart van het plan. De fabriek krijgt haar oorspronkelijke uitstraling terug en wordt rondom in het water gelegd. De bewoners krijgen zo maximaal uitzicht op de Zaan. In de insteekhaven aan de noordzijde komen steigers voor het aanleggen van een boot. De bewoners kunnen hier gebruik van maken. Om de fabriek aan de nieuwe omgeving te verankeren wordt de architectuur van dekoppen van de blokken langs en aan het begin en eind van "**de Boulevard**" sterk op die van de Fabriek geënt.

"**De Tuin**" is de groene tegenhanger van het Arsenaal. De architectuur van de Tuin wordt op een moderne wijze geënt op de Zaanse rurale houtbouw.
De woningen liggen op ruime kavels die voor een deel aan het water grenzen. De woningen worden via een smalle ringvormige straat ontsloten.

In de volgende hoofdstukken wordt de gewenste beeldkwaliteit van de Woonmilieus beschreven.

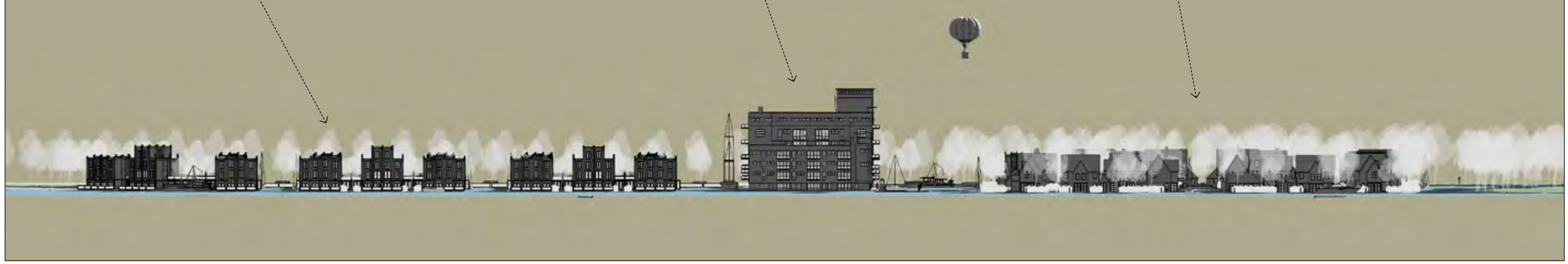

IMPRESSIE DE NIEUWE PIJL

BEELDKWALITEIT DE NIEUWE PIJL

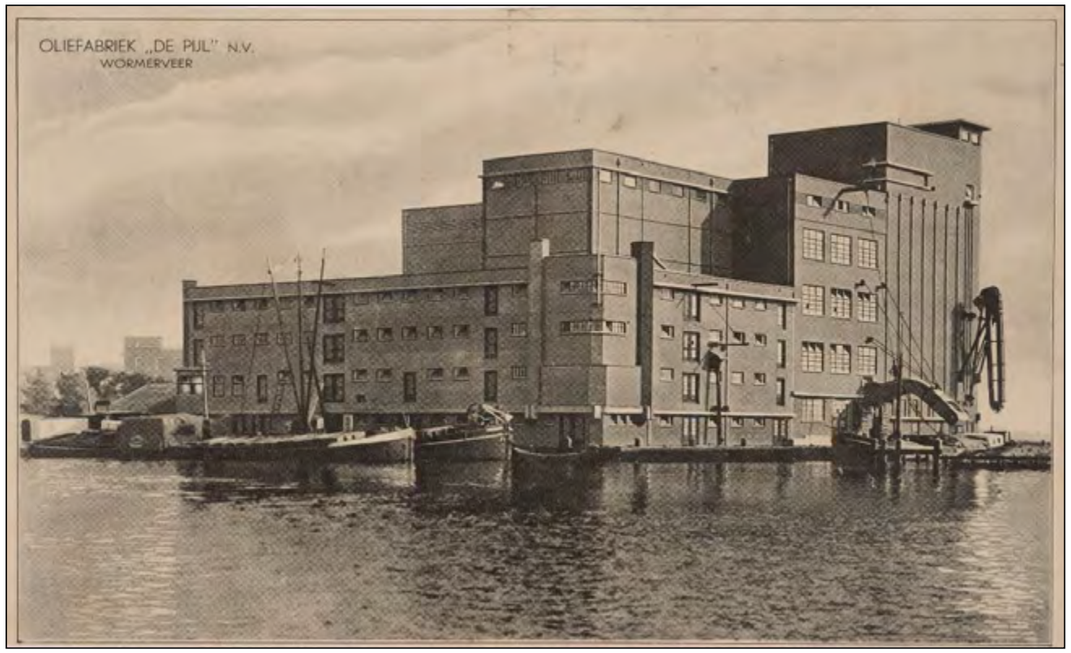

Beeldkwaliteit "de Pijl"

Het oudste oorspronkelijke (geel omrande) deel van De Zaanse Pijl bestaat uit een pakhuis aan de Zaan (A) de fabriek (B) en een silo (C). Dit deel van De Zaanse Pijl uit 1930 heeft een rechthoekige plattegrond met de silo als accent. Het heeft verschillende hoogtes: van vier tot acht verdiepingen en is opgetrokken in baksteen waarbij de buiten- en binnenwanden bestaan uit harde klinkers in sterke specie. De silo is van gewapend beton, bekleed met halfsteens metselwerk. Het gehele complex heeft een plat dak. De fabriek wordt op enkele plekken verticaal geleed door lisenen. Bij verschillende gebouwen is er horizontale geleding door meerdere banden tussen de ramen. Op sommige plekken zijn er lichte banden die voor zowel horizontale als verticale geleding zorgen, waarbij er vlakken gecreëerd worden. Er zijn zowel kleine brede, als grote ramen, allen met een roedeverdeling. Op de hoek van de insteekhaven en de Zaan is er extra ornamentatie aangebracht in de vorm van een extra bouwlaag op het pand met twee pilaren aan de zijkant, die boven het dak uitsteken.

"De Pijl" wordt zoveel mogelijk in oude staat teruggebracht. Op het bovenstaande plaatje, met historische kwaliteiten, is de oorspronkelijke fabriek geel omrand. De oranje, groen en blauw aangegeven massa's zijn latere uitbreidingen. Voornamelijk grote, grove silo's en loodsen. Deze zijn van minder architectonische kwaliteit en drukken de oorspronkelijke uitstraling van de Pijl weg. De oude foto rechtsboven laat de Pijl in vol bedrijf zien. De architectuur is nog gaaf en de insteekhaven nog in tact. Schepen liggen klaar om geladen of gelost te worden.

De schets hiernaast verbeeld hoe de Pijl als woongebouw zou kunnen worden omgebouwd. Het streven is zoveel mogelijk van de oude fabriek te handhaven. Onderzocht moet echter worden of dat voor de constructie aan de binnenzijde ook overal mogelijk is. De stalen kolommen staan op dichte afstand in een stramien van 3 x 3 meter. De betonnen silo is lastig om te vormen. Het belangrijkst is, de buitenzijde van het gebouw te behouden.
Het metselwerk en de betonnen lateien moeten hersteld worden. Voor een deel kunnen de raamverdelingen worden gehandhaafd. Maar er zullen ook nieuwe kozijnen moeten worden toegevoegd. De dikte en kleur van de kozijnstijlen en dorpels en de raamverdeling moeten worden afgestemd op de oorspronkelijke. Stalen, zwart geschilderde kozijnen komen daarbij het dichtst in de buurt. De balkons worden, zoals vroeger ook de installaties voor de fabriek, aan het gebouw gehangen. Zij zijn gemaakt van zwart gelakt staal. Omdat de silo van de Pijl een sterke verticale architectuur moet behouden, worden in dit deel de balkons inpandig opgelost. De verticale belijning (lisenen) in het metselwerk wordt over de balkons doorgetrokken.

Bij voorkeur krijgen de lage bijgebouwen voor De Pijl een min of meer openbare functie zoals: een creche, cafe, flexibele werkplekken of een plek voor de havenmeester. Het is niet de bedoeling in dit gebouw te gaan parkeren.

OUDE TEKENINGEN DE PIJL, 1929

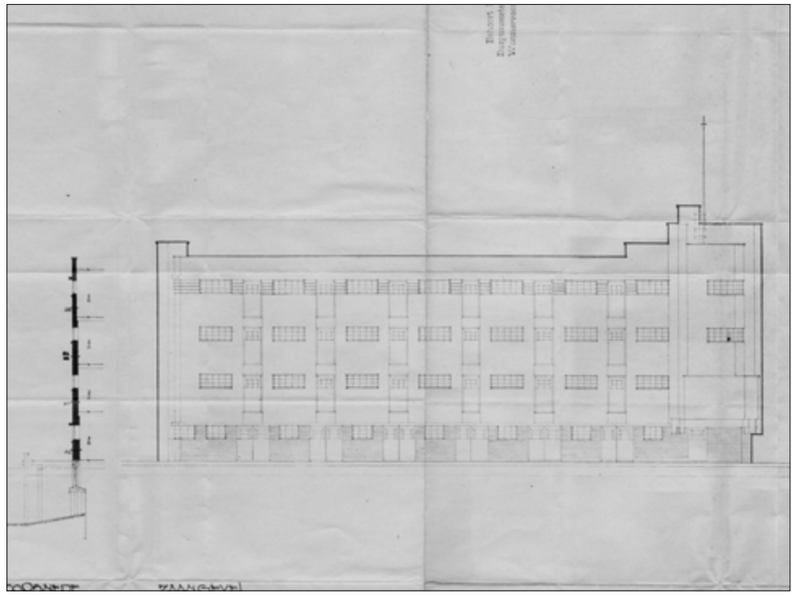

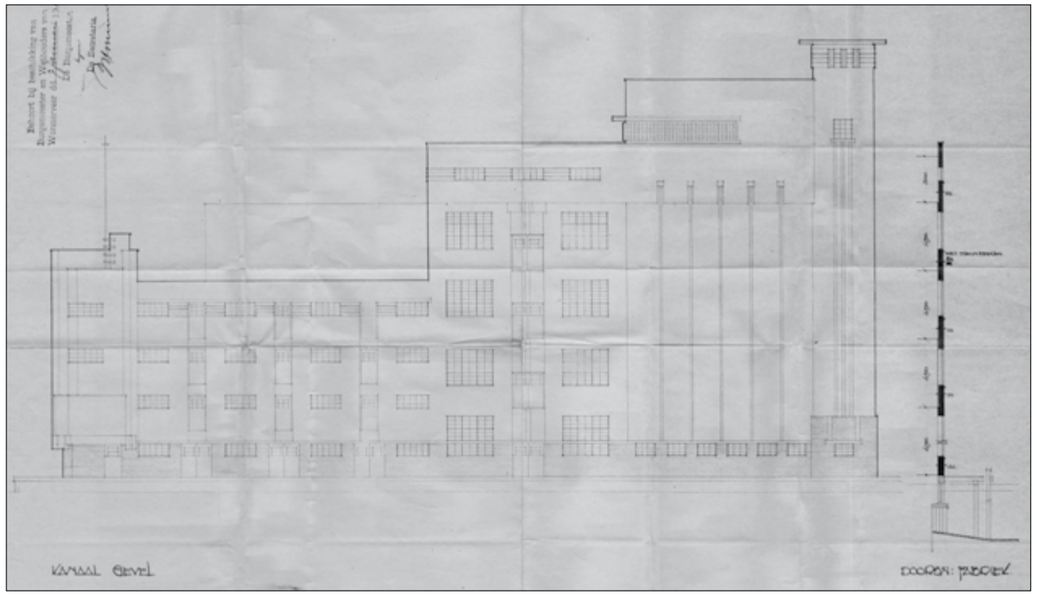

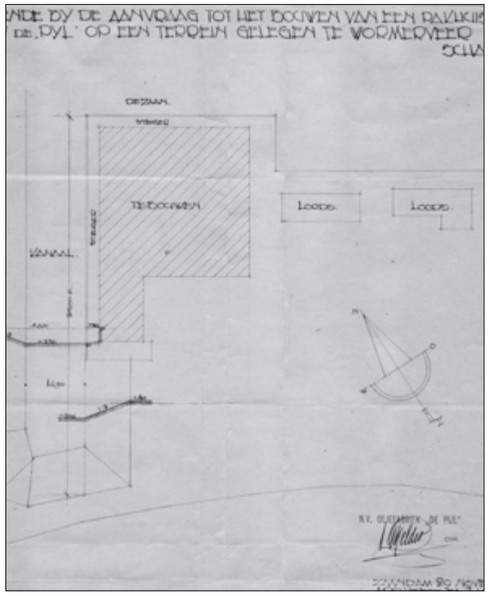

Oorspronkelijke tekeningen van de Pijl in opdracht van Oliefabriek "de Pijl". Het ontwerp is van architect Fa. J. Kakes, 29 november 1929. Kakes was ook aannemer. Hij bouwde onder andere aan de Verkadefabriek: Zie foto hier boven.

De Impressie hiernaast geeft een beeld van de tot woongebouw omgetoverde fabriek gezien vanaf de Zaan.

IMPRESSIE ARSENAAL

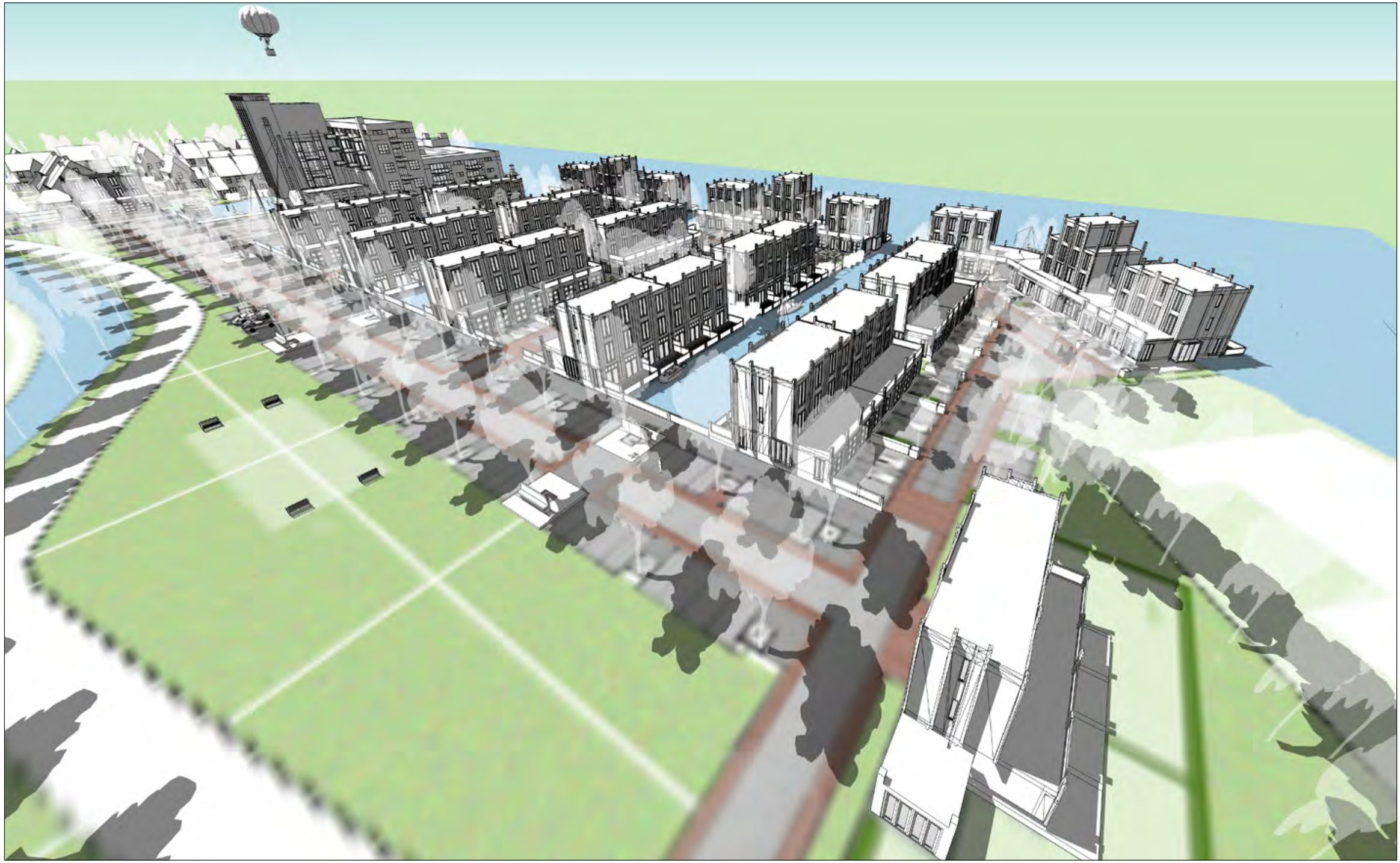

REFERENTIES ARSENAAL

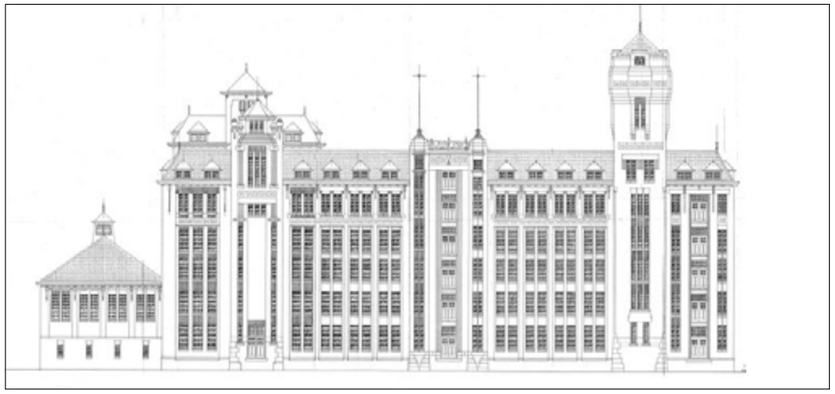

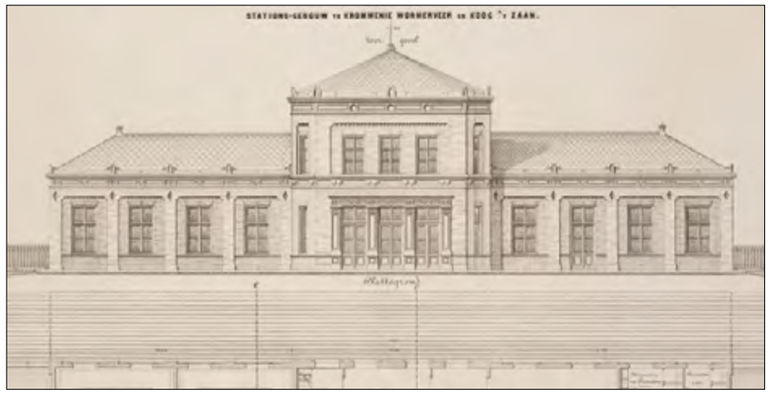

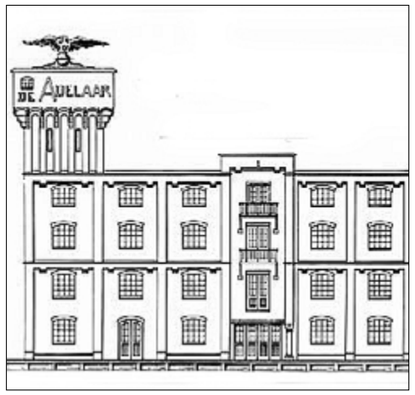

Referenties Beeldkwaliteit Arsenaal

De architectuur van het Arsenaal wordt geënt op de robuuste Zaanse industriële architectuur. Alle woningen in het Arsenaal liggen aan het water. Net als veel industriële complexen in Zaanstad. Natuurlijk bouwen we geen nieuwe grote fabrieks-gebouwen in het Arsenaal. Toch kan de aard van de architectuur van de woningen in het Arsenaal wel gelinkt worden aan de industriële Zaanse architectuur.

Door met name goed te kijken naar:
- het kleur en materiaalgebruik (metselwerk, beton, keramische pannen, slanke kozijnen)
- de behandeling en detaillering van het metselwerk,
- de toevoeging van bijzondere (betonnen) details die de architectuur ondersteunen
- het ritme van de architectuur en de verdeling van de raamopeningen
- de vorm van de daken en dak-beëindigingen
- de behandeling van de plint van deze gebouwen.

BEELDKWALITEIT ARSENAAL

Beeldkwaliteit Arsenaal

De stedenbouwkundige uitleg van het Arsenaal is geordend op de richtingen van de fabriek, behalve de woningen die aan de zuidzijde om de hoek aan het water liggen. Onderzocht zou nog kunnen worden of deze woningen kunnen worden gestaffeld om ze zo ook in het ortogonale systeem op te nemen.

De woningen in het Arsenaal liggen op twee en een half eiland. Alle woningen grenzen aan het water en hebben daar een terras. De eilanden zijn thematisch hetzelfde van opbouw. Langs de Boulevard liggen 5 blokken als een reeks kleine fabrieksgebouwtjes.

De overige woningen op de eilanden bestaan uit geschakelde twee onder een kap- of rijenwoningen. De woningen worden met de beganegrond aan elkaar geschakeld en aan de voorzijde uitgebouwd. Hierdoor hebben deze woningen altijd een terras op de zon. Of aan het water of aan de andere zijde op het dak.

De architectuur van de woningen is geënt op de robuuste Zaanse industriële architectuur.
De woningblokken vormen samen één ensemble maar kunnen individueel verschillend zijn. Dat kan door het afwisselen van de kleur van het metselwerk en/of het toevoegen van bijzondere details. De individuele woningen gaan op in een blok als was het een fabrieksgebouwtje. De architectuur van deze woonblokjes heeft een regelmatig ritme waarbij de vertikale en horizontale structuur wordt verweven zoals o.a. referentie rechts-onder op de bladzijde hiernaast, toont.

De kleuren van het metselwerk variëren van genuanceerd rood-bruin tot genuanceerd bruin-zwart. Afwisselend kunnen een woning of delen van het metselwerk c.q. betonelementen worden wit gekeimd. Het metselwerk wordt in de traditie van de Zaanse industriële architectuur versierd met rollagen, inspringingen en muurdammetjes (lisenen).

Het Arsenaal

De Boulevard

Beeldkwaliteit van de Boulevard in het Arsenaal

Langs de Boulevard liggen 5 blokken als een reeks kleine fabrieksgebouwjes. De architectuur van deze gebouwtjes refereert aan de architectuur van de Pijl en de robuuste Zaanse industriële architectuur. Deze ensembles krijgen stevige drie-laagse, sterk vertikaal vormgegeven woningen op de koppen langs de Boulevard. Betonnen elementen en doorgetrokken raampartijen versterken de verticale architectuur. De kleur van het metselwerk is afgestemd op de kleur van de Pijl. Alle woningen worden afgedekt met een plat dak. Het ritme van de architectuur zet zich door boven het dak door muurdammen door te trekken.

De architectuur van de woningen op de eilanden in het Arsenaal staat in dienst van het ensemble en is dus minder individueel. Ze vormen samen kleine fabrieksgebouwtjes langs de straat en aan het water. De woonblokjes hebben een regelmatig ritme waarbij de vertikale en horizontale structuur wordt verweven.

De Boulevard loopt van de Sluis in het noorden tot de Villa aan de zuidzijde. De architectuur van de Sluis en de Villa is afgeleid van de kopwoningen langs de Boulevard. Ook deze woningen zijn drie lagen hoog. De woningen, onderdeel uitmakend van de Sluis staan met de muren in het water. Door over de hele lengte kademuren langs het water te bouwen wordt de suggestie van een sluis opgeroepen.

Gevels Zaanzijde

Gevels eilandzijde

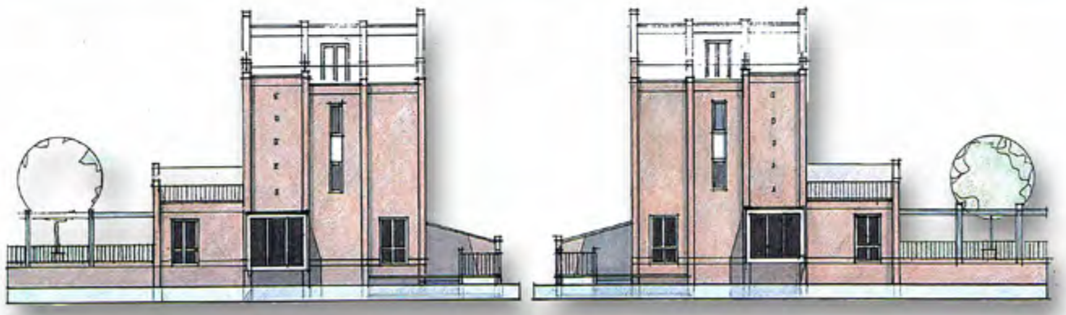

Koppen aan de insteekhavens

Beeldkwaliteit Zaanzijde van het Arsenaal

Langs de Zaan ligt een ritme van drie eilanden. Tussen de eilanden liggen de insteekhavens. Op de koppen van de eilanden liggen twee onder een kap woningen in een strak ritme als fabrieksgebouwtjes aan de Zaan.
Het verticale ritme in de architectuur is kleiner dan de breedte van de individuele woningen, waardoor de gemeenschappelijkheid van het blok wordt benadrukt en de individuele woning zich minder zichtbaar manifesteert. De twee onder een kap woningen worden alleen op de beganegrond met elkaar verbonden.

De woningen hebben brede zwevende terrassen aan het water. De aanleghoogte van de eilanden is ongeveer 1 meter boven het gemiddelde waterniveau. Deze hoogte wordt door het waterschap voorgeschreven. Daarmee wordt voldoende drooglegging van de woningen gegarandeerd. Er zal een oplossing gezocht moeten worden om de terrassen dicht genoeg bij het water te maken. Dit kan door het hoogteverschil met een trap op de vlonder te overbruggen. Het waterschap staat echter ook toe dat een deel van de woningen op een lager niveau wordt aangelegd. Bijvoorbeeld in de vorm van een tuinkamer. Dan wordt er nog beter een rechtstreekse koppeling van het wonen aan het water gecreëerd. Deze laatste oplossing heeft de voorkeur.

Impressie gevels aan de Zaan

kopgevel rijen | Gevels aan de insteekhavens | kopgevel rijen

doorsnede rijen | Gevels aan de eilandzijde | doorsnede rijen

Beeldkwaliteit insteekhavens en straatjes van het Arsenaal

Langs de insteekhavens liggen twee onder een kapwoningen of rijenwoningen. Deze woningen hebben een terras aan het water. Aan de zijde van de ontsluiting hebben de woningen een terras op de eerste verdieping. De architectuur van de woningen is geënt op de robuuste Zaanse industriële architectuur.
De individuele woningen gaan op in een blok als was het een fabrieksgebouwtje. De architectuur van deze woonblokjes heeft een regelmatig ritme waarbij de vertikale en horizontale structuur wordt verweven.
Ook hier hebben de woningen brede zwevende terrassen aan het water. Ook hier wordt door het maken van een lager gelegen tuinkamer een goede koppeling van het wonen aan het water gecreëerd. Deze laatste oplossing heeft ook hier de voorkeur en is in bijgaande afbeeldingen verwerkt.

De mensen hebben een of twee parkeerplaatsen op eigen terrein. De voortuin wordt daartoe verhard en ingericht met bomen in een bak en een haag op de erfscheiding.

KWALITEIT INRICHTING ARSENAAL

Kwaliteit inrichting Boulevard

De Boulevard is voor het Arsenaal het balkon aan de Zaan. Aan de ene kant staat de Pijl, waar de Boulevard tot aan de Sluis loopt. Aan de andere kant loopt de Boulevard tot de Villa. Op vier plekken raakt de Boulevard aan insteekhavens. Vanuit hier is er telkens een prachtig uitzicht op de Zaan. Daarom worden op deze plekken banken geplaatst met een robuuste industriële uitstraling. Een kademuur vormt de overgang naar het water. Daarmee wordt enige privacy geboden aan de terrassen van de woningen die er achter liggen. De bomen op de Boulevard staan bij de voornoemde banken, in Corten-stalen boomroosters. Zie de voorbeelden op de volgende bladzijde. De rechte lijn van de Boulevard tussen de straat en het gras richting Noorddijk wordt benadrukt door daar een hoogteverschil te maken, als een streep in het landschap. Zo wordt het contrast tussen de slingerende dijk en de rechte Boulevard benadrukt. In het gebied tussen de Boulevard en de dijk komt ruimte voor een speelplek. Deze wordt achteraf samen met de toekomstige bewoners ingericht.

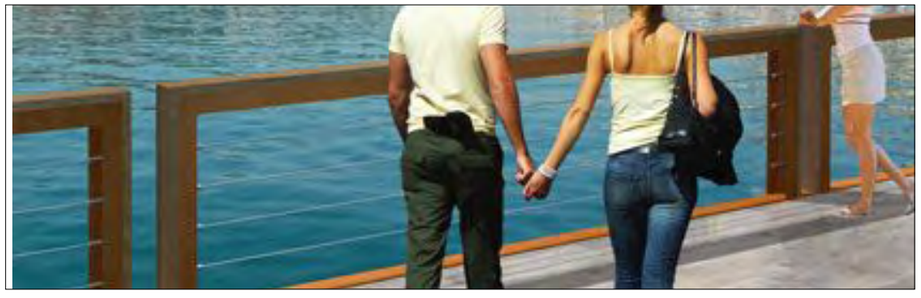

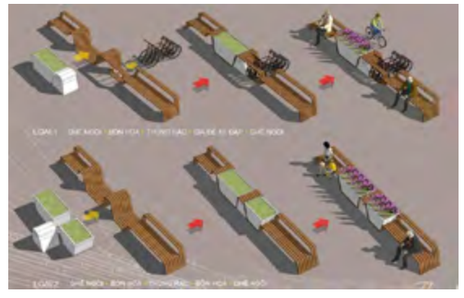

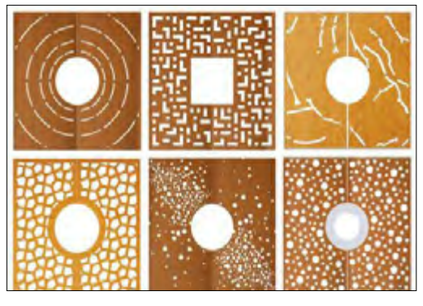

Kwaliteit inrichting Boulevard

Tussen de bomen wordt geparkeerd. De verharding van de parkeervakken is van grijze kleurvaste grijze betonsteen. Dezelfde kleur als de rijweg. De brede molgoot tussen de parkeervakken en de rijweg wordt bestraat met rode gebakken klinkers. De flaneerstrook langs het water wordt van stelconplaten gemaakt. Bovendien wordt de rijweg steeds op de plek van een insteekhaven bestraat met stelconplaten. Op de Boulevard staan de bomen in het gelid. Rond de fabriek wordt een willekeuriger plek voor de bomen gekozen. Onder andere in de binnenhof in het gebouw.

Daar waar de Boulevard raakt aan het gebied rond de Pijl, worden stelconplaten in een recht patroon opgenomen. Dit benadrukt de geschiedenis van dit pand als werkplaats. Rond de oude fabriek zelf wordt de oorspronkelijke betonnen steiger hersteld of opnieuw gemaakt. Deze zweeft boven het water. Aan de noordzijde komt een apart en lager gelegen houten drijvende steiger met aanlegplaatsen voor schepen. Deze steiger loopt verder de Zaan in en eindigt op een baken voor de beroepsvaart.

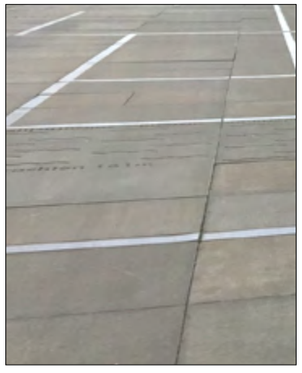

Kwaliteit inrichting Eilanden

De straatjes op de eilanden krijgen een zelfde soort verharding als de Boulevard. Randen van rode baksteen en in het midden een patroon van stelconplaten. De tuinen worden bestraat met grootformaat tegels, in een afwisselend patroon gelegd.
De tuinen worden op de erfgrens tussen de woningen onderbroken door een haag of een boom in een corten stalen bak, die projectmatig worden aangelegd en een periode van een aantal jaren worden onderhouden. Zo krijgen de hagen en bomen kans om groot te worden en een gezamenlijk groen beeld te scheppen.

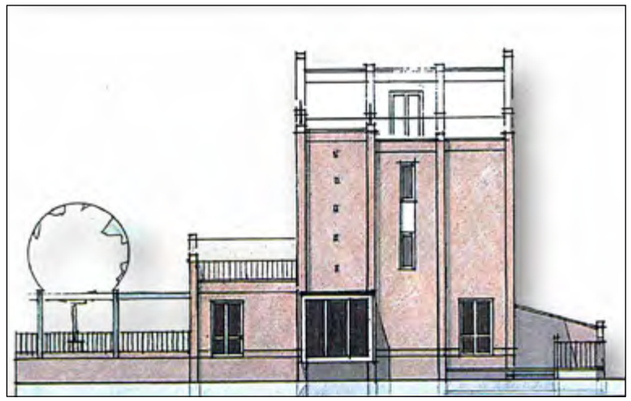

Vlonders aan het water

De woningen krijgen zwevende houten vlonders aan de kant van het water. De aanleghoogte van de eilanden is ongeveer 1 meter boven het gemiddelde waterniveau. Deze hoogte wordt door het waterschap voorgeschreven. Daarmee wordt voldoende drooglegging van de woningen gegarandeerd. Er zal een oplossing gezocht moeten worden om de terrassen dicht genoeg bij het water te maken. Dit kan door het hoogteverschil met een trap op de vlonder te overbruggen. Zie referentie hierboven. Het waterschap staat echter ook toe dat een deel van de woningen op een lager niveau wordt aangelegd. Bijvoorbeeld in de vorm van een tuinkamer. Dan wordt er nog beter een rechtstreekse koppeling van het wonen aan het water gecreëerd.

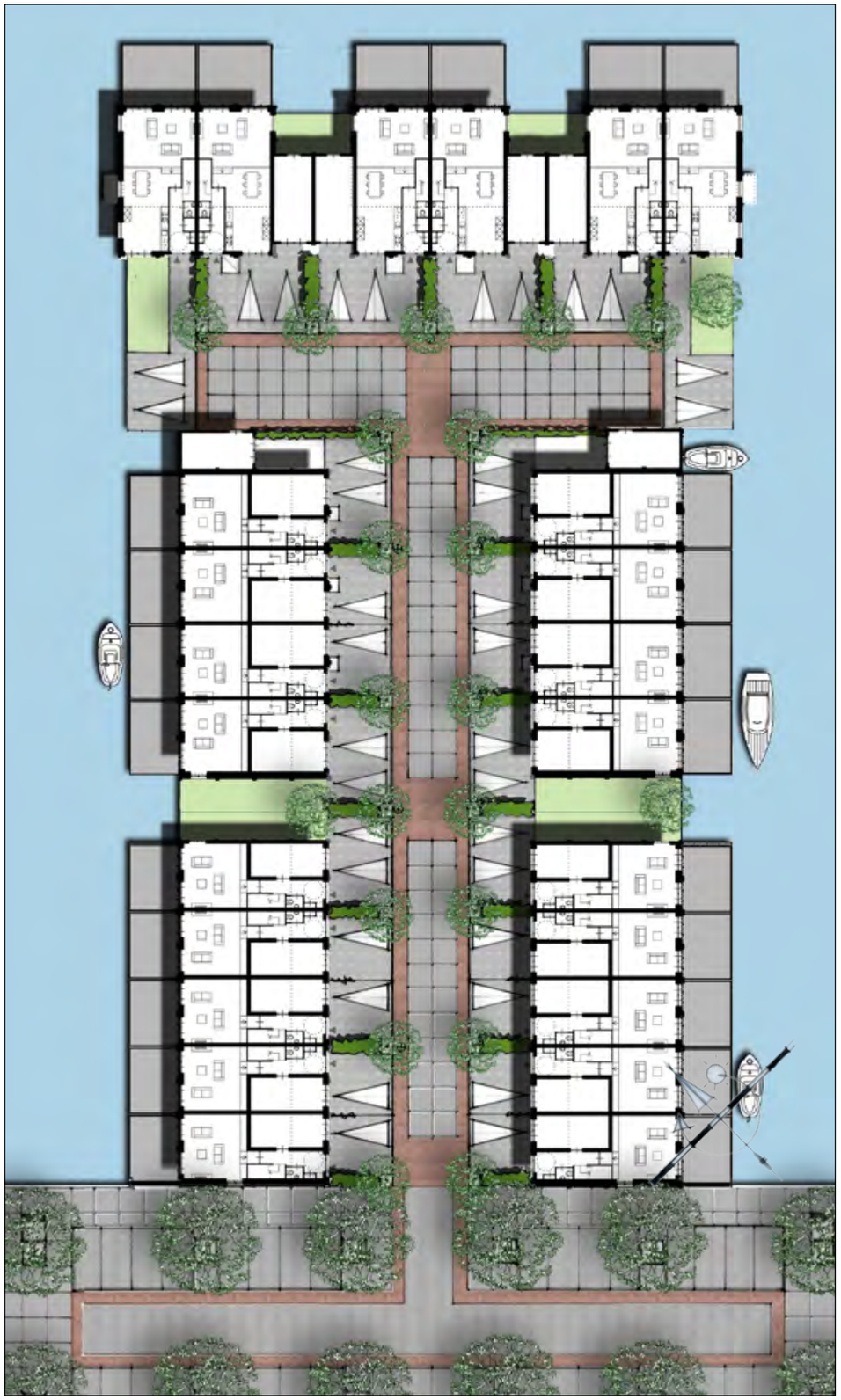

IMPRESSIE DE TUIN

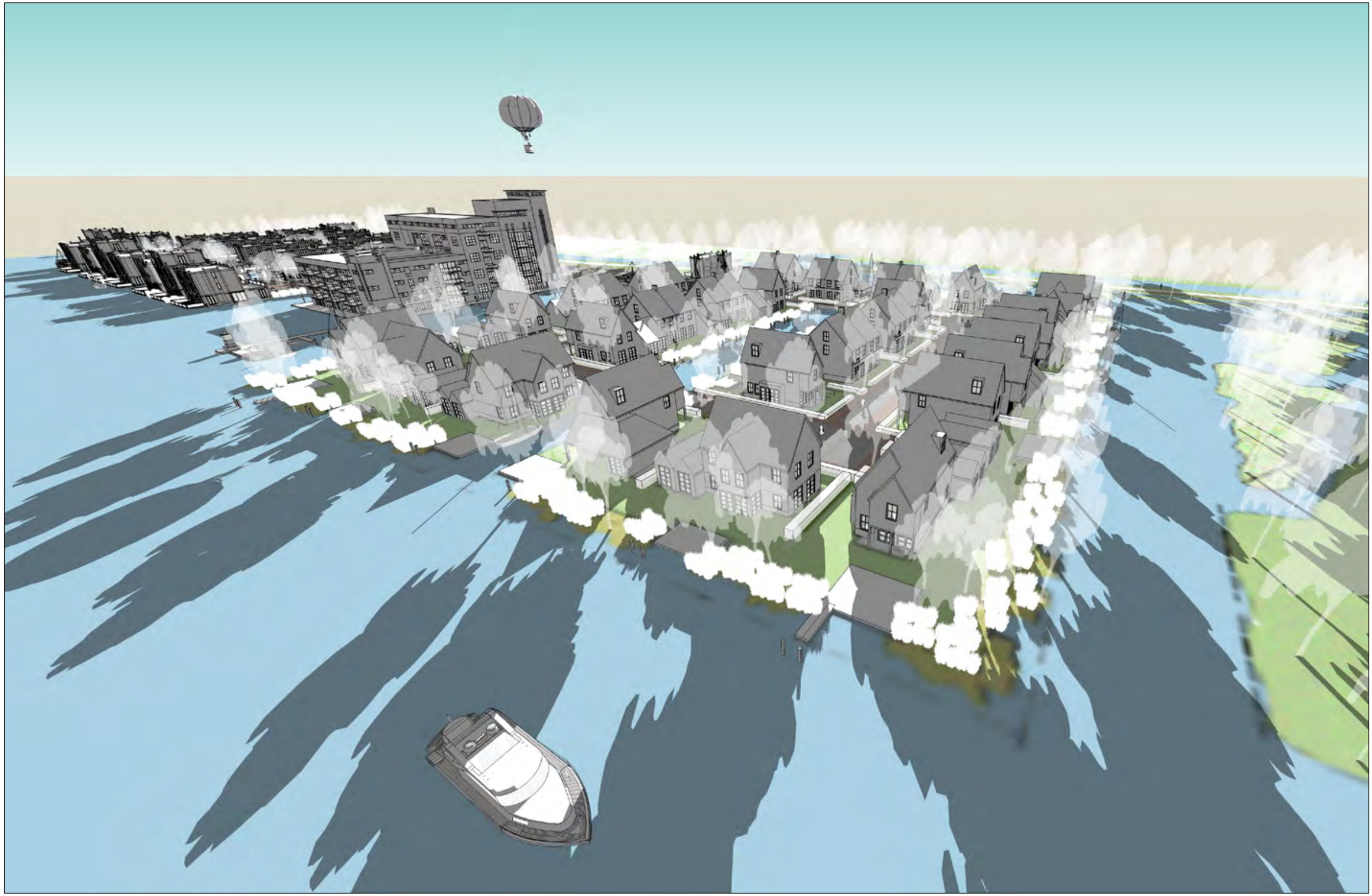

BEELDKWALITEIT DE TUIN

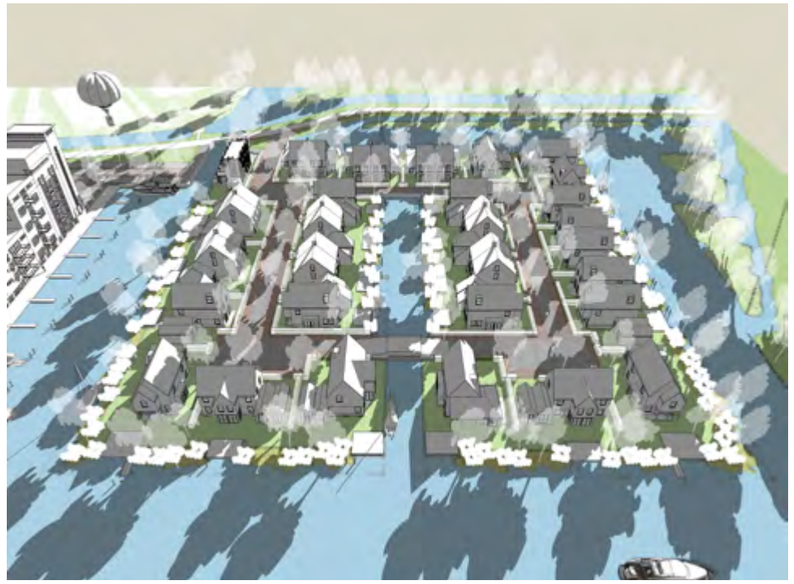

De Tuin

Beeldkwaliteit de Tuin

De tuin is de groene tegenhanger van het Arsenaal. De Tuin wordt in eigentijds Zaanse Stijl gebouwd, geïnspireerd op de Zaanse houten schuren. De woningen liggen op ruime kavels en grenzen voor een deel aan het water. De ontsluiting is ringvormig.
Het zijn afwisselend twee onder een kap- en vrijstaande woningen. De vrijstaande woningen liggen rond de pleintjes in de hoeken en op de vier straathoeken van het plan. De twee onder een kap woningen liggen meer centraal in de Tuin.

De woningen hebben een grote samenhang in basisopzet met een duidelijke kap. Daarnaast juist een grote variatie in uitstraling door afwisseling van materiaalgebruik, verbijzondering in aan- en bijgebouwen en in de variatie van de goothoogte. Hierdoor ontstaat een rustig maar toch dorps beeld.

Een deel van de verbijzonderingen in de architectuur en het materiaalgebuik wordt direct in het plan opgenomen om een goede variatie in basis te garanderen. Bewoners hebben verder invloed op de variatie door hun eigen uitbouw, verbijzondering of materiaal te kiezen.

Voorgevel aan een van de straatjes met twee onder een kap woningen en vrijstaande woningen op de hoeken.

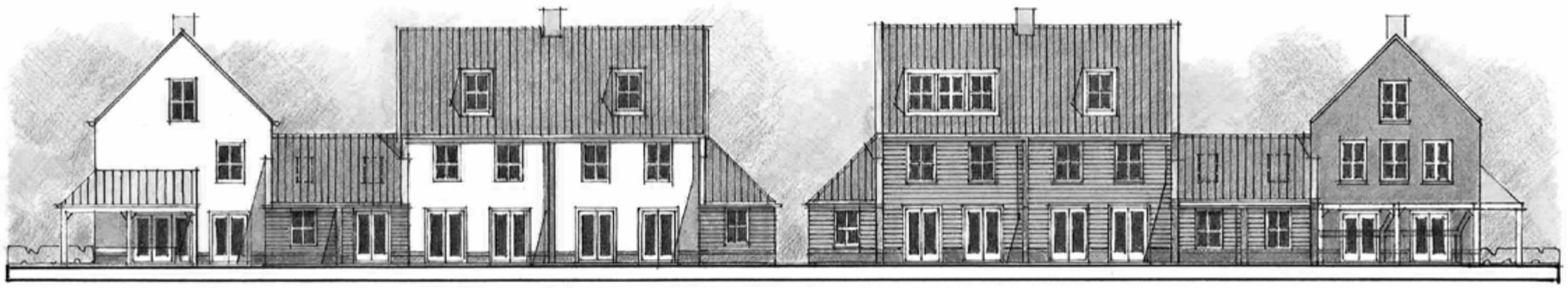

Achtergevel met twee onder een kap woningen en vrijstaande woningen op de hoeken.

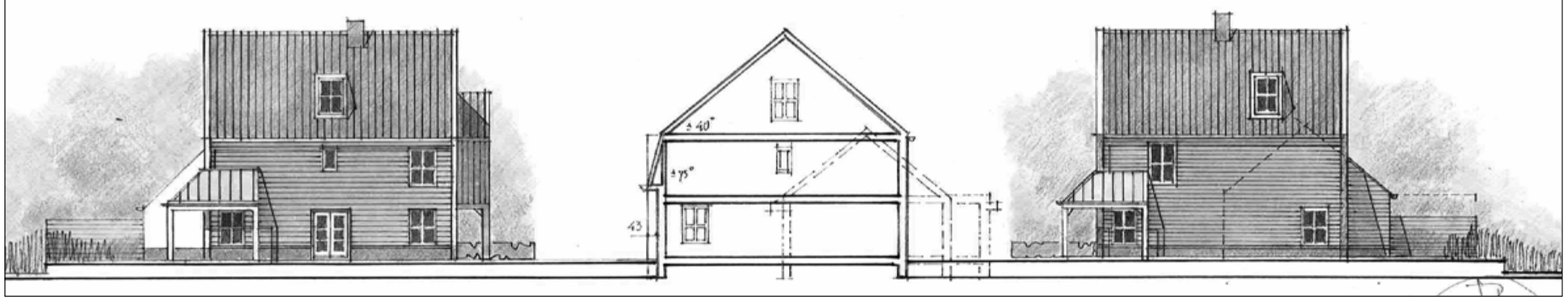

Beeldkwaliteit Tuin: Hier een eerste uitwerking van het centrale deel van de tuin met twee onder een kap woningen van de hand van architect Berry Dillen. De gelijke basisopzet gecombineerd met het wisselende materiaalgebruik en verschillende uitbouwen is goed te zien. De goothoogte varieert door wel of geen mansardekap toe te passen en natuurlijk door de toepassing van aanbouwen met een lage goot. De gevels zijn wit gestuct of gekeimd, of voorzien van een zwarte of naturel houten gevel. Op de daken komen kleine dakkapellen. Enkele gevels en/of het trasraam zijn gemetseld. De daken worden gedekt met grijs/zwarte pannen of met riet.

Beeldstrip Tuin

Beeldkwaliteit Tuin: Bovenstaande strip van de vrijstaande woningen in de Tuin geeft een voorbeeld van de gewenste vorm van variatie in aan- en bijgebouwen. De kapvormen wisselen en de goot verspringt van een naar twee lagen. Dit is een uitwerking van architect Berry Dillen uit Utrecht. Daaronder een impressie van de gewenste kleur gezien vanaf de Zaan.

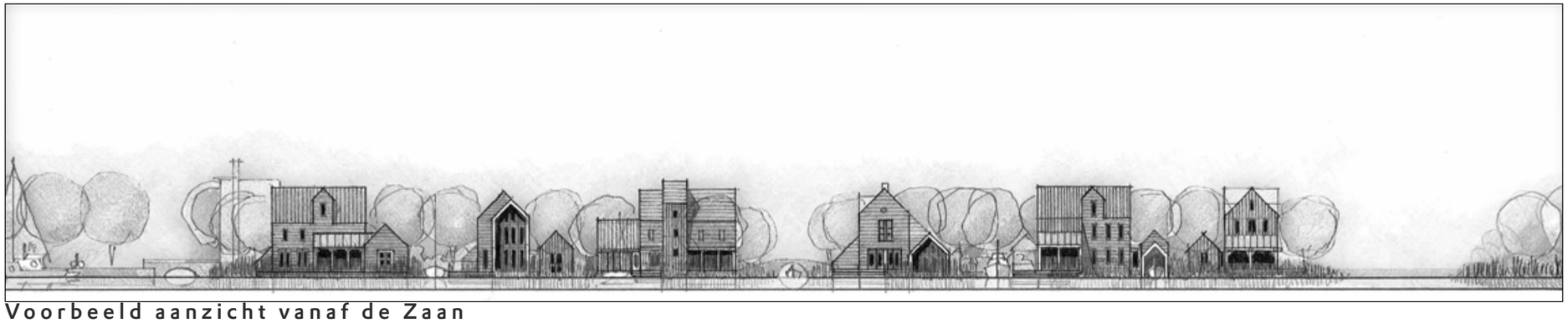

Voorbeeld aanzicht vanaf de Zaan

Voorbeeld aanzicht vanaf de noord-oostzijde

Voorbeeld aanzicht vanaf de noord-oostzijde met De Pijl op de achtergrond

Beeldkwaliteit Tuin:

Deze gevelstudie van architect Berry Dillen toont de gewenste variatie in kapvorm en oriëntatie van de woningen op de kavel. Dit is goed te zien bij de vrijstaande woningen maar ook bij de twee onder een kap woningen.

De impressie daaronder toont het prachtige contrast dat ontstaat tussen de Pijl en de Tuin. Hier is ook duidelijk de gewenste afwisseling in kleur zichtbaar.

KWALITEIT INRICHTING TUIN

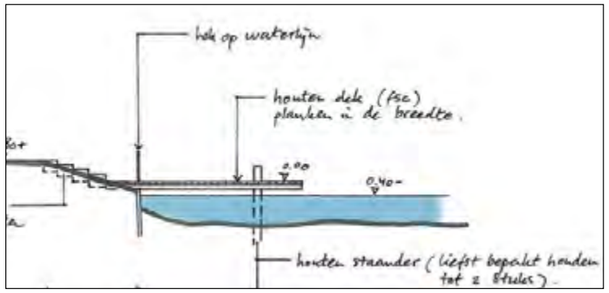

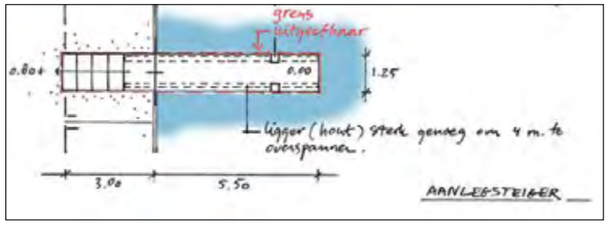

Kwaliteit inrichting Tuin

De Tuin krijgt een eenvoudige inrichting. Het groen speelt een hoofdrol. Daarom moeten er langs alle voortuinen hagen komen. Deze hagen worden projectmatig eengelegd en over een periode van een aantal jaren onderhouden. Zo krijgen de hagen kans om groot te worden en een gezamenlijk groen beeld te scheppen. Op enkele plekken komen meerstammige bomen in de voortuinen, met een onderhoudsplicht. Verder komen er bomen rond de vier pleintjes in het plan. Deze bomen zijn wat steviger met een mooie volle kroon. Om te voorkomen dat de achtergebieden vol lopen met schuttingen komen er projectmatig "hek-hagen" op de achtererfgrens en voor een groot deel op de erfscheidingen tussen de woningen, aangevuld met een aantal bomen die het beeld completeren.

De tuinen van de buitenste woningen lopen langzaam af naar het water en eindigen in een rietachtige zone. Alleen de steigertjes om een bootje aan te leggen steken er doorheen. Zo krijgt het eiland een vorm die aansluit bij de eilandjes in de Watering en de ecologische zone rond de Tuin. De smalle rijlopers krijgen een verharding van grijze gebakken steen. De stoepzone wordt bestraat met een rode gebakken steen. De afwatering wordt voorzien aan beide kanten van de rijloper. Zo worden de straatjes visueel versmald.